

บทบาทและปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์
และการสื่อสารข้อมูล ตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล
หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ

นาง หฤทยา ปรีชาสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พศ. 2532

ISBN 974-576-530-9

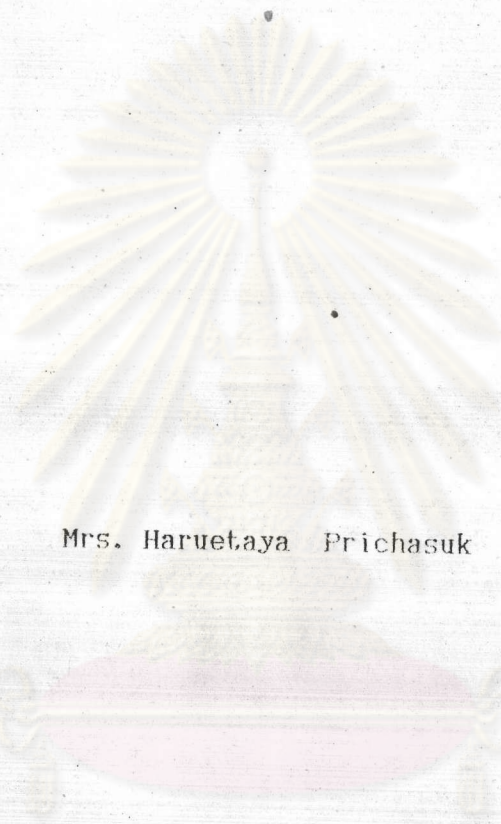
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016090

110301859

ROLES AND PROBLEMS OF HEAD NURSES CONCERNING DECISION MAKING,
INTERPERSONAL AND INFORMATIONAL ASPECTS AS PERCEIVED
BY NURSE ADMINISTRATORS, HEAD NURSES AND STAFF NURSES

Mrs. Haruetaya Prichasuk

คณบดีวิทยาลัยพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-530-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทและปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารข้อมูล ตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ

โดย

นาง ทศกานา ปรีชาสุข

ภาควิชา

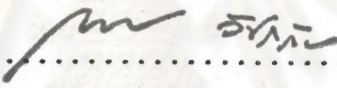
พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

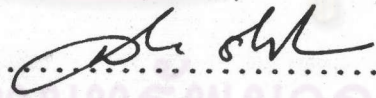
รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์

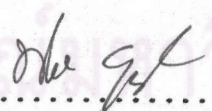

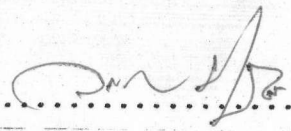
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คนเขตบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษกรักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณ บูรณโชติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทฤษฎา ปรีชาสุช : บทบาทและปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์ และการสื่อข้อมูลตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ (ROLES AND PROBLEMS OF HEAD NURSES CONCERNING DECISION MAKING, INTERPERSONAL AND INFORMATIONAL ASPECTS AS PERCEIVED BY NURSE ADMINISTRATORS, HEAD NURSES AND STAFF NURSES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานุกรณ์ 162 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์ และการสื่อข้อมูลตามการรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 629 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่สร้างโดยผู้วิจัยและผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงภายในแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและวิธีของเซฟเฟ่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกด้าน สูงกว่าพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สูงสุด พยาบาลประจำการมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด และบทบาทที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับ "ปฏิบัติน้อย" คือ บทบาทด้านการริเริ่มสร้างสรรค์

2. พยาบาลวิชาชีพสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทด้านการตัดสินใจ และการปฏิสัมพันธ์สูงกว่าพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกระทรวงกลาโหม ทบวงมหาวิทยาลัย และสภาการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาททุกด้านสูงสุด และพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกระทรวงกลาโหมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด

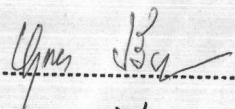
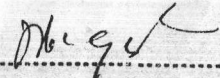
3. พยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาททุกด้านสูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาด้านการสื่อข้อมูล อยู่ในระดับ "มีปัญหาปานกลาง"

5. พยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์สูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. บทบาทที่มีความสำคัญตามการรับรู้เป็นอันดับที่ 1 คือ "บทบาทหัวหน้า" และปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 คือ "การขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารงาน"

ภาควิชา ..... พยาบาลศึกษา
สาขาวิชา ..... พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

HARUETAYA PRICHASUK : ROLES AND PROBLEMS OF HEAD NURSES CONCERNING DECISION MAKING, INTERPERSONAL AND INFORMATIONAL ASPECTS AS PERCEIVED BY NURSE ADMINISTRATORS, HEAD NURSES AND STAFF NURSES. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROF. PUANGRAT BOONYANURAK, Ed.D.162 pp.

This research was designed to study and to compare roles and problems of head nurses concerning decision making, interpersonal and informational aspects as perceived by nurse administrators, head nurses and staff nurses. Six hundred and twenty-nine subjects were selected by using the multistage sampling method. The instrument developed by the investigator was the questionnaire which was validated and tested for internal consistency. Data was analyzed by using one way analysis of variance and Scheffe's method. The major findings were as follows :

1. Nurse administrators and head nurses showed higher means concerning head nurses' roles in all aspects than staff nurses at .05 significant level. The highest mean was indicated by head nurses while staff nurses showed the lowest mean. The innitiated role has been practicing at low level.
2. Professional nurses under jurisdiction of the Ministry of Public Health showed higher mean of decision making and interpersonal roles than those under jurisdiction of the Ministry of Defence, the Ministry of University Affairs, and Thai Red Cross Hospital at .05 significant level. The highest and the lowest means of those roles were found in the Ministry of Public Health and the Ministry of Defence respectively.
3. Certificate and Diploma nurses showed higher mean of head nurses' roles than the undergraduate and graduate nurses at .05 significant level.
4. There were no statistically significant differences in perception of problems concerning head nurses' roles perceived by the subjects. The problems of informational roles was at minimal level.
5. Undergraduate and graduate nurses perceived the problems of interpersonal roles higher than certificate and diploma nurses at .05 significant level.
6. Figure head role was ranked at the most important one as well as lacking of knowledge and skill in administration was perceived at the highest rank.

ภาควิชา .....พยาบาลศึกษา
สาขาวิชา .....พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
Dang

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	หน้า
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	ณ
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ปัญหาของการวิจัย	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานในการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	13
ข้อตกลงเบื้องต้น	14
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	15
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
แนวคิดและทฤษฎีบทบาท	17
หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหอผู้ป่วย	21
บทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย	26
อุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย ...	42
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ลักษณะประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม	50
การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการวิจัย	104
อภิปรายผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะทั่วไป	123
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	134
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด	135
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	142
ประวัติผู้วิจัย	162

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนตัวอย่างประชากรระดับผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการจำแนกตามโรงพยาบาล	49
2	สภาพภาพของกลุ่มตัวอย่าง	57
3	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการของโรงพยาบาล ในทุกสังกัด จำแนกเป็นรายด้าน	61
4	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลในทุกสังกัด จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	64
5	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	66
6	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	68
7	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	70
8	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	72
9	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการสังกัดสภาการศึกษาไทย จำแนกตามบทบาทย่อยเป็นรายด้าน	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ บทบาทหัวหน้าผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวม ในโรงพยาบาล 5 สังกัด	78
11	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยของพยาบาล วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	81
12	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาล ประจำการของ โรงพยาบาลในทุกสังกัด จำแนกเป็นรายด้าน	84
13	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหัวหน้า หอผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมในโรงพยาบาล 5 สังกัด	87
14	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหัวหน้า หอผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	89
15	การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพใน โรงพยาบาลทุกสังกัด เกี่ยวกับอันดับความสำคัญ ของบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน	91
16	การรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ เกี่ยวกับอันดับความสำคัญของบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน ...	93
17	การรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพใน โรงพยาบาลทุกสังกัด เกี่ยวกับอันดับความสำคัญ ของปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน	95
18	การรับรู้ของผู้บริหารการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ เกี่ยวกับอันดับความสำคัญของปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของหัวหน้าหอ ผู้ป่วย จำแนกเป็นรายด้าน	97

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ ที่ได้สละเวลาเพื่อให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วรณา บูรณโชติ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการให้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมาโดยตลอด รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 12 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้ลหาคง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาล หัวหน้าพยาบาล และผู้ตรวจการพยาบาลที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ควบคุมแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ด้วย

และท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณบุพการีทั้งสองท่านที่ได้ทุ่มเทและให้กำลังใจ รวมทั้งสละเวลาที่มีค่าของท่าน เพื่อให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณคุณปริดา บุรณะเวศม์วัฒน์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านกำลังใจ และกำลังกายในการพิมพ์แก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ เป็นอย่างดียิ่ง จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทศญา ปรัชาสุข